

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΣΥΝΟΨΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Θέμα:

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

Προβληματίζει ως προς την εναρμόνισή της με την διάταξη του άρθρου 20 § 1 Συν/τος, η οποία κατοχυρώνει το δικαίωμα πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η διάταξη του άρθρου 20 ν. 3301/2004, τροποποιητική του άρθρου 1 ν. 3068/2002, εξαιρώντας από τις αποφάσεις προς τις οποίες οφείλει να συμμορφώνεται η Διοίκηση, μεταξύ άλλων αναφερομένων στο άρθρο 904 ΚΠολΔ, όσες προσδιορίζουν δικαστικά έξοδα.

*Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Ανδρέας Τάκης
Ειδικός Επιστήμων: Χάρης Παπαχαλαράμπος*

ΙΟΥΛΙΟΣ 2005

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, βάσει των διατάξεων του ν. 3094/2003, αναφορά πολίτη κατά του Δήμου Γλυκών Νερών, σχετική με την άρνηση του εν λόγω Δήμου να ικανοποιήσει την απαίτηση του αναφερομένου για καταβολή των δικαστικών εξόδων, καταλογισθέντων σε βάρος του Δήμου δυνάμει Διαταγής Πληρωμής. Η άρνηση του Δήμου στηριζόταν στην επίκληση της υπ' αριθμ. 2/2174/0026/17.1.05 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε σκόπιμο να απευθυνθεί προς τον αρμόδιο Υπουργό, για να του θέσει τους προβληματισμούς του σε σχέση με το διαμορφωθέν νομικό πλαίσιο της συγκεκριμένης υπόθεσης. Στο εν λόγω έγγραφο διαλαμβάνονται τα εξής:

«...με την ανωτέρω εγκύκλιο γίνεται παραπομπή στο άρθρο 20 ν. 3301/2004, που τροποποιεί το άρθρο 1 ν. 3068/2002, εξαιρώντας από τις αποφάσεις προς τις οποίες οφείλει να συμμορφώνεται η Διοίκηση, μεταξύ άλλων αναφερομένων στο άρθρο 904 ΚΠολΔ, όσες προσδιορίζουν δικαστικά έξοδα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη αποφεύγει κατ' αρχήν τον έλεγχο των επιλογών της νομοθετικής εξουσίας (άρθρο 3 παρ. 2 ν. 3094/2003). Εν προκειμένω ωστόσο, εν όψει της συνταγματικής διάστασης του ζητήματος, είναι αναγκασμένος να επισημάνει ότι οι αιτιάσεις του αναφερομένου περί της εν σχέσει προς τα άρθρα 20, 25 παρ. 1, 26, 95 παρ. 5 Σ. καταφανούς αντισυνταγματικότητας της εν λόγω διάταξης δεν είναι δυνατόν να απορριφθούν αβασάνιστα και πράγματι προβληματίζουν. Από την Εισηγητική Έκθεση μάλιστα του νομοσχεδίου δεν προκύπτει τίποτε το διαφωτιστικό για την ενδεχόμενη δικαιολόγηση της επερχόμενης με τη διάταξη ρωγμής στην υποχρέωση συμμόρφωσης της Διοίκησης. Επειδή όμως ο έλεγχος της αντισυνταγματικότητας των νόμων στη χώρα είναι «διάχυτος», δεν γνωρίζει δηλαδή η ελληνική νομοθεσία τον θεσμό του Συνταγματικού Δικαστηρίου, είναι προφανές, ότι ο εκάστοτε θιγόμενος πρέπει να προκαλέσει νέα δικαστική απόφαση, απευθυνόμενος προς το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Ανεξαρτήτως όμως τυχόν ζητήματος αντισυνταγματικότητας, πρέπει εν προκειμένω να επισημανθεί ότι οι υπηρεσίες δεν εξαντλούν όλα τα ερμηνευτικά περιθώρια που η διάταξη αυτή επιτρέπει, ώστε να καταστεί δυνατή η -έστω και με άλλη, πιθανώς δυσχερέστερη για τον ενδιαφερόμενο διαδικασία- ικανοποίηση του αιτήματος του διοικουμένου. Δεν είναι δηλαδή δυνατόν να «εξουδετερώνεται» κατ' ουσίαν η ισχύς μιάς δικαστικής απόφασης, ακόμη και αν κάτι τέτοιο φαίνεται να ενδεικνύεται από το γράμμα του νόμου.

Πράγματι, το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα του καθενός να ζητά και να λαμβάνει πλήρη και αποτελεσματική προστασία από τα δικαστήρια. Η προστασία αυτή, που ενσωματώνεται στις δικαστικές αποφάσεις, δεν καταλαμβάνει μόνον τη ρύθμιση των εννόμων σχέσεων μεταξύ «ισοτίμων», ιδιωτών διαδίκων, αλλ' επίσης τη ρύθμιση των σχέσεων των διοικουμένων προς τους εκάστοτε φορείς δημόσιας εξουσίας. Οι τελευταίοι αυτοί δεν δύνανται να παρακάμψουν την ως άνω συνταγματική πρόβλεψη, που έχει τεθεί υπέρ των διοικουμένων, με τη θέσπιση γενικών ή ειδικών ρυθμίσεων, οι οποίες θα έχουν ως σκοπό ν' αποσείσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων, όπως, εν προκειμένω, το πεδίο που αφορά στην επιδίκαση και απόδοση των οικείων δικαστικών εξόδων. Τούτο θα αντέβαινε τόσο προς την ως άνω αρχή της πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, όσο και προς το περιεχόμενο της προσφάτως αναθεωρηθείσης διάταξης του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος, η οποία ρητώς προβλέπει την υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις. Συνεπώς, υπό το

πρίσμα των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων, η νέα διάταξη, σύμφωνα με την οποία «δεν είναι δικαστικές αποφάσεις και δεν εκτελούνται...πλην των κηρυχθεισών εκτελεστών δικαστικών αποφάσεων», δεν θα μπορούσε παρά να προσλάβει την έννοια ότι ο προσδιορισμός των δικαστικών εξόδων δεν αποτελεί δικαστική απόφαση «κατά την έννοια του παρόντος», τουτέστιν δεν παράγει το εύρος των εννόμων συνεπειών του ν. 3068/2002.

Ουδόλως συνάγεται όμως, ότι η δικαστική απόφαση που καταλογίζει δικαστικά έξοδα κατά του Δημοσίου στερείται παντελώς εκτελεστότητας, πράγμα που υπαινίσσεται η άποψη που υιοθετεί την πλήρη αποδέσμευση από την υποχρέωση συμμόρφωσης. Ο διοικούμενος δικαιούται να προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης κατά τους όρους του Η' Βιβλίου του ΚπολΔ (άρθρα 904 κ.επ.), όπως άλλωστε ρητά προβλέπει και το άρθρο 4 παρ. 3 ν. 3068/2002, τηρουμένων και των λοιπών συναφών με το θέμα διατάξεων, όπως του π.δ. 238/2003 περί ειδικής αρμοδιότητας του Τμήματος εκκαθάρισης δικαστικών εξόδων του ΝΣΚ να επιμελείται την έκδοση εντολών προς τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες πληρωμής τους στους δικαιούχους. Αυτό που η νέα διάταξη αποκλείει πλέον, είναι απλώς η προσφυγή του ενδιαφερομένου στα συμβούλια των άρθρων 2 και 3 ν. 3068/2002 για αποζημίωση και η μη εφαρμογή των προβλεπόμενων στο άρθρο 5 του αυτού νόμου διατάξεων περί ποινικής, πειθαρχικής ή αστικής ευθύνης του αρμοδίου υπαλλήλου για μη συμμόρφωση.»

Εκκρεμεί απάντηση εκ μέρους του αρμοδίου Υπουργού σχετικά με τους τρόπους, με τους οποίους προτίθεται να αντιμετωπίσει το προεκτεθέν ζήτημα. Στο μεταξύ ο Δήμος κατέβαλε με δική του πρωτοβουλία τα επιδικασθέντα.